

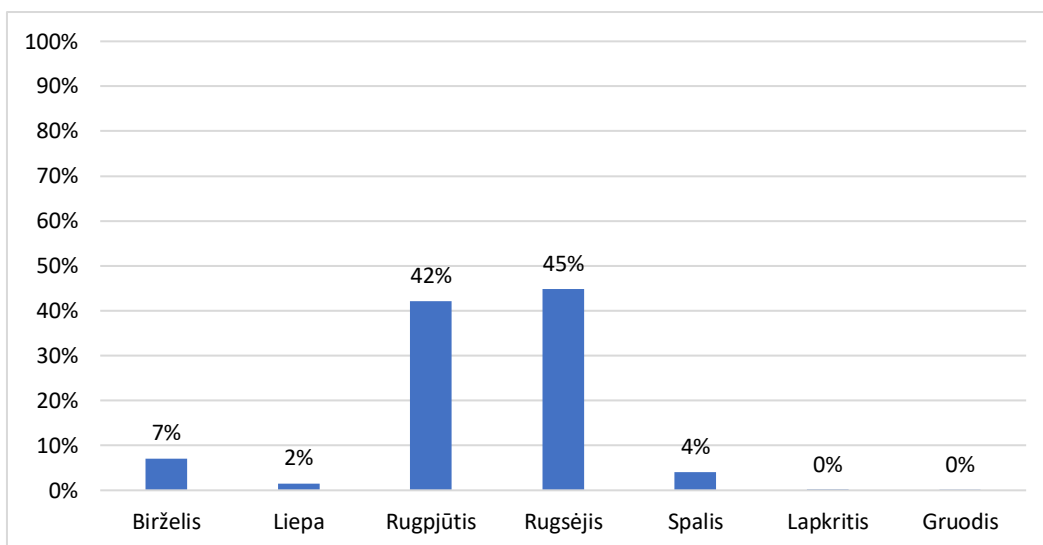
KLAIPĖDOS M. GYVENTOJŲ 2019 M. APKLAUSOS DĖL KVAPŲ GYVENAMOJOJE APLINKOJE ANALIZĖ

Apklausoje anketas (Klaipėdos miesto gyventojų apklausa dėl jaučiamų kvapų) užpildė 102 Klaipėdos rajono gyventojai ir 4693 Klaipėdos miesto gyventojai.

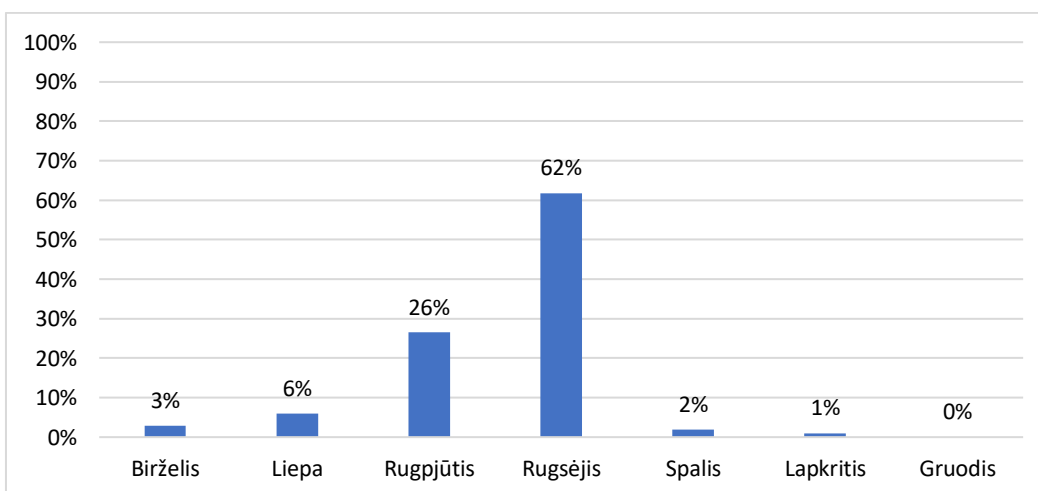
Anketos pildytos 2019 m. birželio – gruodžio mėn.

Kvapus konkrečią dieną jautė 96% pildžiusių anketas Klaipėdos miesto gyventojų.

Daugiausiai kvapus jautusių Klaipėdos rajono gyventojų buvo rugsėjo mėn. – 61 (60%). Rugsėjo mėn. – 27 (26%), liepos – 6 (6%), birželio – 3 (3%).

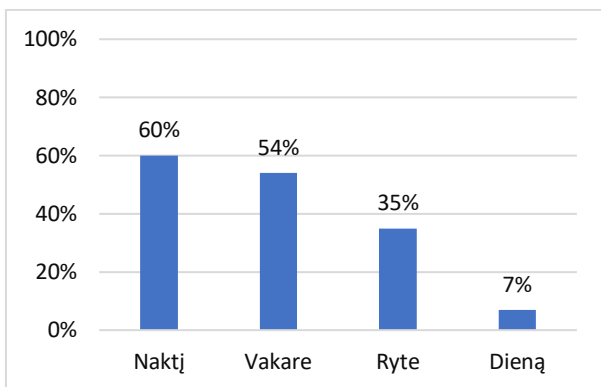

1 lentelė. Klaipėdos miesto gyventojų dalyvavimas apklausoje.

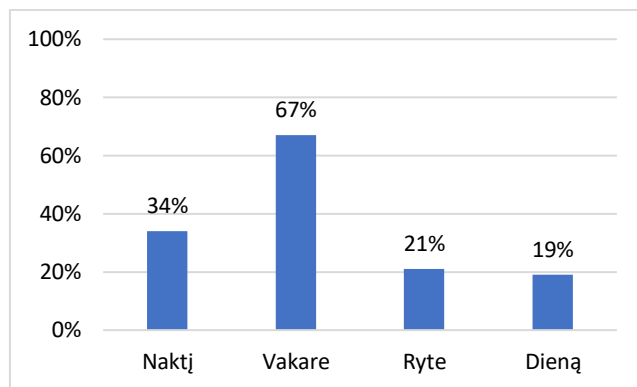

2 lentelė. Klaipėdos rajono gyventojų dalyvavimas apklausoje.

Daugiausiai (Klaipėdos mieste 54 proc. ir Klaipėdos rajone 67 proc.) Klaipėdos miesto ir rajono gyventojų kvapus jautė vakare. Taip pat didelė dalis miesto (60 proc.) ir 34 proc. rajono gyventojų kvapus stipriai jautė nakties metu. Kvapai silpniausiai buvo jaučiami dienos metu (mieste 7 proc. ir rajone 13 proc.). Atsižvelgdami į pateiktus duomenis, galime daryti prielaidą, kad kvapai Klaipėdos mieste ir rajone dažniausiai jaučiami vakare ir naktį.

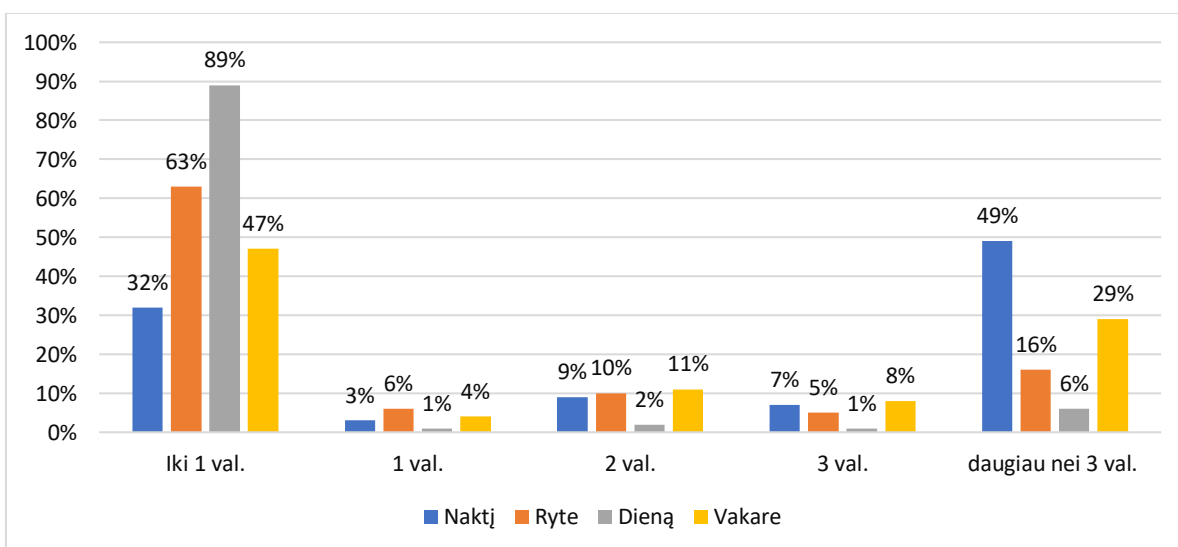

3 lentelė. Klaipėdos miesto gyventojų jaučiamas kvapas pagal paros laiką.

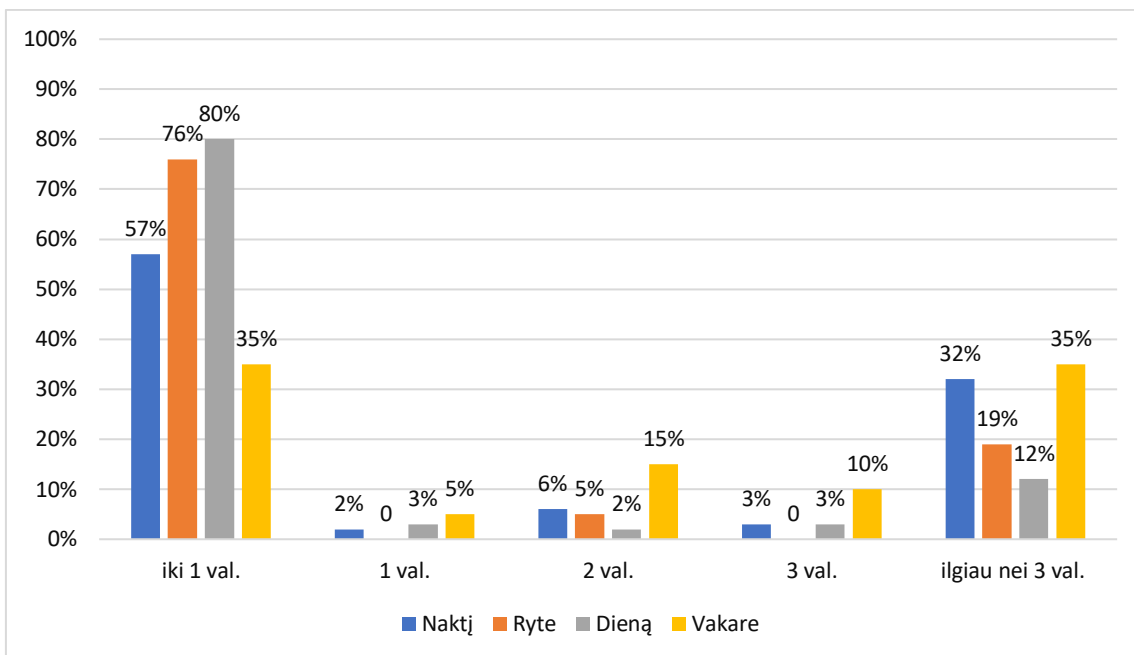

4 lentelė. Klaipėdos rajono gyventojų jaučiamas kvapas pagal paros laiką.

Klaipėdos mieste, didžioji dalis 49 proc. ir Klaipėdos rajone 32 proc. gyventojų naktį jutusių kvapus nurodė, kad kvapus juto ilgai – trukmė buvo daugiau nei 3 val. Trumpiausiai iki 1 val. kvapus dienos metu jautė 89 proc. Klaipėdos miesto ir 80 proc. rajono gyventojų. Vertindami kvapų jutimo trukmę Klaipėdos mieste ir rajone, reikšmingų skirtumų nepastebime. Tendencingai Klaipėdos mieste ir rajone trumpiausiai (iki 1 val.) dienos metu juto didžiausia respondentų dalis, ilgiausiai (daugiau nei 3 val.) nakties metu kvapus tendencingai juto Klaipėdos miesto ir rajono gyventojai.

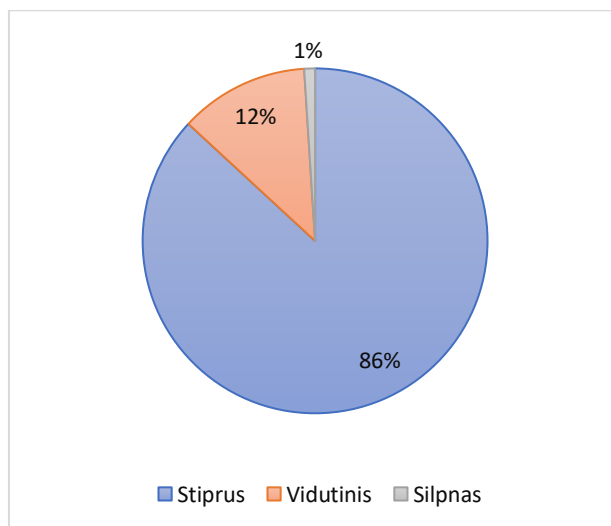

5 lentelė. Klaipėdos miesto gyventojų kvapų jutimo trukmė pagal paros laiką.

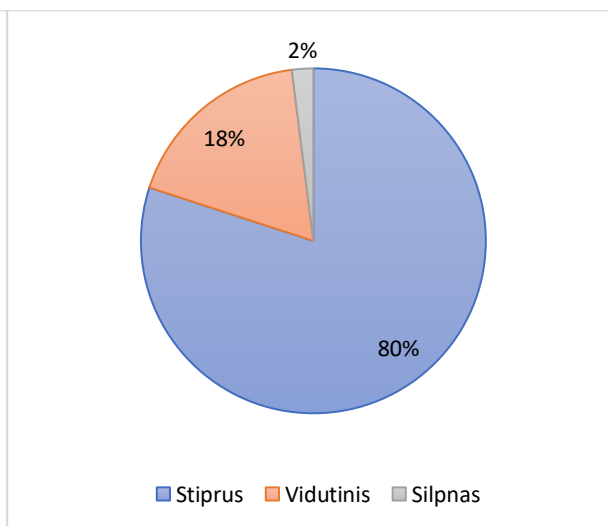

6 lentelė. Klaipėdos rajono gyventojų kvapų jutimo trukmė pagal paros laiką.

Didžioji dalis, 86 proc. Klaipėdos miesto ir 80 proc. Klaipėdos rajono gyventojų nurodė, kad kvapas yra stiprus. Tik 1 proc. Klaipėdos miesto ir tik 2 proc. Klaipėdos rajono gyventojų kvapą apibūdino kaip silpną. Atsižvelgdami į Klaipėdos miesto ir rajono gyventojų atsakymus pagal tai, kaip stipriai jaučiamas kvapas, respondentų atsakymai pagal gyvenamąją vietą taip pat neišsiskyrė. Didžiausia dalis Klaipėdos miesto ir rajono gyventojų atsakė, kad jaučiamas kvapas yra stiprus ir atitinkamai tik maža dalis miesto ir rajono gyventojų nurodė, kad jaučiamas kvapas yra vidutinio stiprumo.

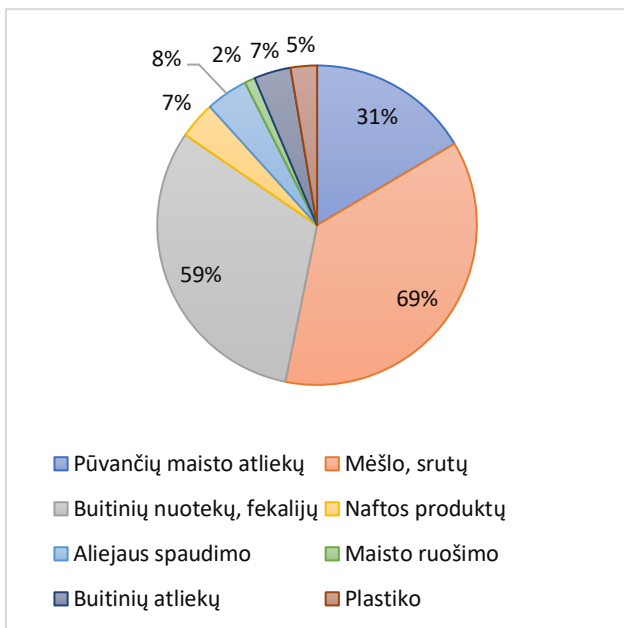
7 pav. Klaipėdos miesto respondentų skirstinys pagal jaučiamo kvapo stiprumą.

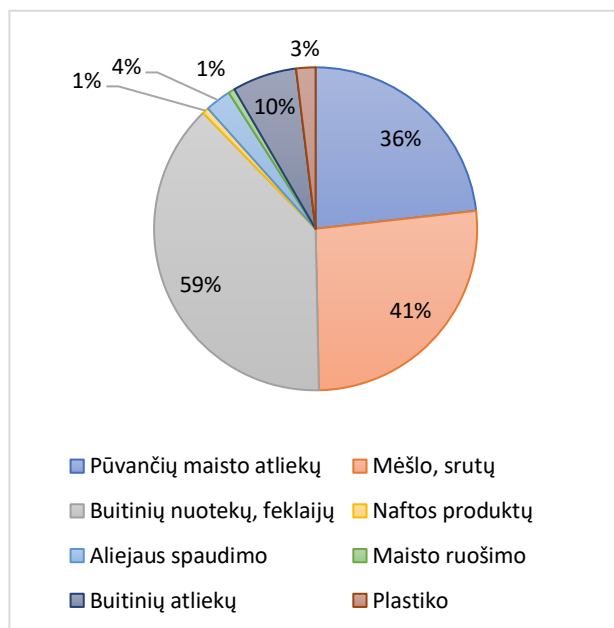
8 pav. Klaipėdos rajono respondentų skirstinys pagal jaučiamo kvapo stiprumą.

Klaipėdos mieste 69 proc. respondentų nurodė, kad dažniausiai užuodžiamas kvapas yra mėšlo ir srutų. Buitinių nuotekų, fekalijų kvapą vienodai 59 proc. jautė Klaipėdos miesto ir rajono gyventojai. Beveik po lygiai 31 proc. Klaipėdos miesto ir 36 proc. Klaipėdos rajono gyventojų

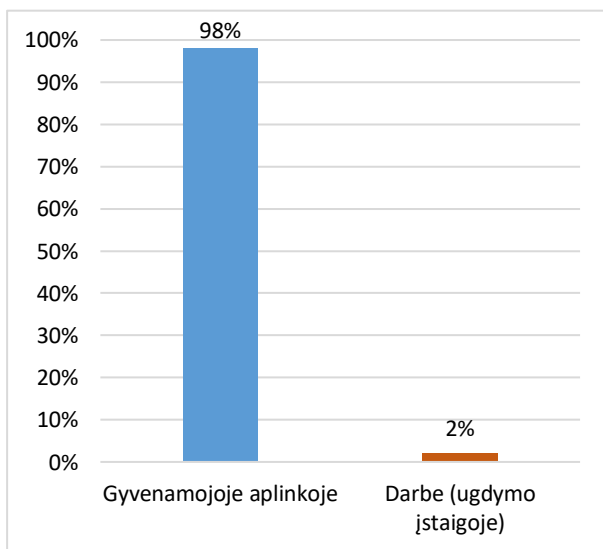
nurodė, kad jautė pūvančių maisto atliekų kvapą. Mažiausiai juntamas maisto ruošimo kvapas Klaipėdos mieste (2 proc.) ir Klaipėdos rajone (1 proc.).

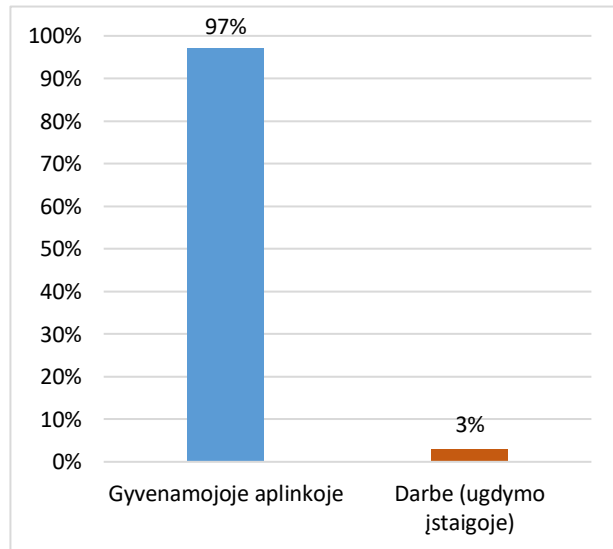
9 pav. Klaipėdos miesto gyventojų atsakymų pasiskirstymas pagal jaučiamo kvapo pobūdį.

10 pav. Klaipėdos rajono gyventojų atsakymų pasiskirstymas pagal jaučiamo kvapo pobūdį.

11 lentelė. Klaipėdos miesto gyventojų kvapo jutimas pagal vietą.

12 lentelė. Klaipėdos rajono gyventojų kvapo jutimas pagal vietą.

Klaipėdos mieste (98 proc.) bei Klaipėdos rajone (97 proc.) didžioji dalis respondentų nurodė, kad kvapus jaučia gyvenamojoje aplinkoje.

Dauguma 90 proc. apklaustų Klaipėdos miesto ir 74 proc. Klaipėdos rajono gyventojų nurodė, kad kvapų šaltinio nemato.

JAV toksinių medžiagų ir ligų registro agentūros duomenimis, daugelis medžiagų, esančių aplinkoje gali skleisti nepageidaujamus kvapus. Paprastai šie kvapai jaučiami esant lauke, arba atidarius langus patalpoje. Jaučiami nemalonūs kvapai gali sukelti didelių nepatogumų žmonėms, bei varginti sukeldami laikinus simptomus, tokius kaip galvos skausmas, pykinimas, kosulys, akių, nosies, gerklės dirginimas. Priklausomai nuo nepageidaujamus kvapus skleidžiančio šaltinio, kvapai gali būti toksiški ir sukelti neigiamą poveikį žmonių sveikatai [https://www.atsdr.cdc.gov/odors/health_care_providers.html].

Oro tarša yra viena iš didžiausių pastarųjų metų problemų, kuri daro didelį toksikologinį poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai. Oro taršos šaltiniai įvairūs, tačiau didžiąją oro taršos dalį sudaro motorinės transporto priemonės ir pramoniniai procesai. Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis, į šešis pagrindinius oro teršalus įeina tarša kietosiomis dalelėmis, žemės paviršiaus ozonas, anglies monoksidas, sieros oksidai, azoto oksidai ir švinas. Ilgalakis ir trumpalaikis suspenduotų toksinių medžiagų poveikis turi skirtingą toksikologinį poveikį žmonėms, įskaitant kvėpavimo ir širdies bei kraujagyslių ligas, akių dirginimą, odos ligas ir ilgalaikes lėtines, onkologines ligas. Remiantis mokslinių tyrimų duomenimis, yra nustatytas tiesioginis ryšys tarp prastos oro kokybės ir didėjančio sergamumo ir mirštamumo, daugiausia dėl širdies ir kraujagyslių bei kvėpavimo takų ligų. Oro tarša laikoma pagrindiniu aplinkos rizikos veiksniu sergant ir progresuojant kai kurioms ligoms, tokioms kaip astma, plaučių vėžys, Alzheimerio ir Parkinsono ligos, psichologinės komplikacijos, autizmas, retinopatija, vaisiaus augimas ir mažas gimimo svoris.

Kaip jau minėta, oro tarša kelia didelį pavojų visuomenės sveikatai, ypatingai besivystančiose šalyse gyvenantiems žmonėms. Todėl oro taršos kontrolė yra labai svarbi ir turėtų būti kiekvienos valstybės prioritetų sąrašė, svarbu skirti dėmesį teisės aktų, įstatymų atnaujinimui. [<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5122104/>].